

NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Regulamentului privind definirea proiectelor comune, instituirea guvernantei și identificarea stimulentei pentru sprijinirea implementării Planului general european de management al traficului aerian

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Regulamentului privind definirea proiectelor comune, instituirea guvernantei și identificarea stimulentei pentru sprijinirea implementării Planului general european de management al traficului aerian (în continuare — proiect) a fost elaborat de Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale (MIDR)

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Drept temei pentru emiterea/aprobarea actelor normative cu sigla UE servește:

- Legea nr.112/2014 pentru ratificarea Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte;
- Acordul privind Spațiul Aerian Comun dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană și statele sale membre, ratificat prin Legea nr. 292/2012;
- Programul Național de Aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană 2025-2029, din care derivă obligația de armonizare, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.306/2025.

În conformitate cu art. 6 alin. (3) din Codul aerian al Republicii Moldova nr. 301/2017, MIDR "elaborează și prezintă Guvernului pentru aprobare documente de politici care să conțină vectorii de dezvoltare a aviației civile, precum și proiecte de legi și de alte acte normative de implementare a acestora".

Prezentul proiect are ca obiect instituirea cadrului juridic național privind definirea proiectelor comune în domeniul managementului traficului aerian (ATM), instituirea mecanismelor de guvernanta a punerii în practică și identificarea stimulentei pentru sprijinirea implementării Planului general european de management al traficului aerian (ATM), în conformitate cu principiile, mecanismele și structura prevăzute de Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 409/2013, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2021/116. Proiectul reglementează definirea funcționalităților ATM supuse implementării, stabilirea structurii de guvernanta pe trei niveluri (politică, management, implementare), mecanismele de elaborare și adoptare a proiectelor comune, programul de punere în practică, precum și identificarea stimulentei financiare pentru sprijinirea punerii în practică a SESAR în spațiul aerian al Republicii Moldova.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Republica Moldova, în calitate de parte la Acordul privind Spațiul Aerian Comun (ASAC) și stat-candidat la aderarea la Uniunea Europeană, și-a asumat obligația de aliniere progresivă la acquis-ul comunitar în domeniul aviației civile, inclusiv în ceea ce privește mecanismele de implementare a SESAR. Regulamentul (UE) nr. 409/2013 este inclus în Anexa III la ASAC și

în Anexa A la Programul Național de Aderare 2025-2029, ceea ce impune adoptarea unui cadru normativ național corespunzător.

Deficiențele actuale constau, în principal, în:

- inexistența unui cadru normativ național care să definească proiectele comune ATM și mecanismele de participare a Republicii Moldova la acestea;
- lipsa reglementării structurii de guvernare pe trei niveluri (politică, management, implementare) necesare pentru implementarea coordonată a proiectelor comune;
- absența unui program de punere în practică la nivel național, corelat cu Planul general european ATM;
- lipsa identificării stimulentei financiare pentru sprijinirea punerii în practică a SESAR în spațiul aerian al Republicii Moldova;
- nealinierea deplină la principiile și mecanismele prevăzute de cadrul SES privind proiectele comune, guvernarea și stimulentele.

Transpunerea Regulamentului (UE) nr. 409/2013 este necesară în contextul în care Republica Moldova și-a asumat, prin Acordul privind Spațiul Aerian Comun și prin procesul de aderare la Uniunea Europeană, obligația de armonizare progresivă a legislației naționale cu acquis-ul Uniunii Europene în domeniul aviației civile, inclusiv în ceea ce privește cadrul normativ aferent Cerului Unic European (Single European Sky – SES) și implementării programului SESAR.

Totodată, adoptarea prezentului act normativ urmărește crearea premiselor juridice și instituționale necesare participării Republicii Moldova la mecanismele prevăzute de Regulamentul (UE) nr. 409/2013, aplicarea efectivă a acestora urmând a fi realizată de la data aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul de Hotărâre transpune parțial în legislația națională prevederile Regulamentului de punere în aplicare (UE) nr. 409/2013 al Comisiei din 3 mai 2013 privind definirea proiectelor comune, instituirea guvernantei și identificarea stimulentei pentru sprijinirea implementării Planului general european de management al traficului aerian, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2021/116 din 1 februarie 2021.

Proiectul reglementează, în principal, următoarele domenii:

1. Definirea și conținutul proiectelor comune, stabilind că proiectele comune urmăresc punerea în practică în timp util și într-un mod coordonat a funcționalităților ATM care permit realizarea modificărilor operaționale esențiale identificate în Planul general european ATM. Sunt reglementate criteriile de evaluare a gradului de pregătire pentru implementare, inclusiv pe baza rezultatelor validării, a stadiului industrializării și a evaluării interoperabilității. Proiectele comune trebuie să demonstreze, printr-o analiză cost-beneficiu, că perspectivele pentru serviciile de navigație aeriană în spațiul aerian al Republicii Moldova sunt pozitive.
2. Proiectul definește Planul general pentru ATM ca foaie de parcurs care stimulează modernizarea sistemului național și european de management al traficului aerian, asigurând legătura dintre cercetarea și dezvoltarea privind SESAR și activitățile de punere în practică.
3. Structura de guvernare pe trei niveluri:

- Nivelul de politică, în responsabilitatea Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, care răspunde de supravegherea punerii în practică a SESAR, elaborarea și promovarea spre adoptare a proiectelor comune, selectarea organismului care gestionează punerea în practică, gestionarea bugetelor naționale și identificarea stimulentei;
 - Nivelul de management, în responsabilitatea organismului care gestionează punerea în practică, care răspunde de elaborarea și implementarea programului de punere în practică, implicarea părților interesate operaționale, sincronizarea proiectelor de implementare și raportarea către Minister;
 - Nivelul de implementare, care vizează proiectele de implementare selectate de Minister cu scopul de a pune în aplicare proiectele comune în conformitate cu programul de punere în practică.
4. Proiectul reglementează conținutul programului de punere în practică, care constituie referința pentru toate părțile interesate operaționale, și stabilește procedura de elaborare, propunere și aprobare a acestuia, inclusiv obligația consultării cu Eurocontrol, întreprinderea comună SESAR și autoritățile militare competente.
 5. Proiectul identifică stimulentele pentru punerea în practică a SESAR, stabilind ca finanțarea acordată se considera alte venituri în conformitate cu cadrul național de tarifare, și reglementează mecanismele de sprijin financiar pentru organismul care gestionează punerea în practică și pentru proiectele de implementare.

Elementul de noutate juridică și instituțională constă în instituirea, pentru prima dată în cadrul normativ național, a unui mecanism structurat de participare a Republicii Moldova la proiectele comune europene ATM, prin definirea clară a rolurilor instituționale, a structurii de guvernare și a mecanismelor de finanțare aferente, în deplină concordanță cu principiile prevăzute de Regulamentul (UE) nr. 409/2013. Prin aceasta se asigură trecerea de la o abordare fragmentară și nesistematizată la un cadru normativ coerent, predictibil și armonizat cu acquis-ul Uniunii Europene în domeniul implementării SESAR.

Totodată, având în vedere caracterul specific al mecanismelor instituite prin Regulamentul (UE) nr. 409/2013 și legătura acestora cu statutul de stat membru al Uniunii Europene, proiectul prevede că actul normativ va intra în vigoare la data aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Având în vedere că proiectul este un act normativ cu relevanță UE inclus în Anexa III la ASAC, și respectiv în Anexa A la Programul Național de Aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană 2025-2029, nu au fost identificate alte opțiuni alternative, decât cea de transpunere parțială, în deosebi în contextul în care Republica Moldova este stat-candidat pentru aderarea la Uniunea Europeană.

4. Analiza impactului de reglementare

Proiectul nu reglementează activitatea de întreprinzător.

4.1. Impactul asupra sectorului public

Implementarea proiectului va impune consolidarea capacității profesionale a MIDR și AAC în ceea ce privește monitorizarea, coordonarea și supravegherea proiectelor comune ATM, a

programului de punere în practică și a structurii de guvernare instituite. Î.S. MoldATSA, în calitate de furnizor de servicii de navigație aeriană desemnat, va prelua atribuții suplimentare privind elaborarea propunerilor de participare la proiecte comune și implementarea acestora.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Implementarea Regulamentului nu implică cheltuieli bugetare semnificative imediate. Eventualele costuri aferente implementării vor fi suportate de entitățile responsabile în limitele resurselor financiare aprobate și pot fi compensate prin accesarea mecanismelor de finanțare și sprijin disponibile la nivel european.

Un impact financiar ar fi necesitatea consolidării capacităților instituționale și a pregătirii personalului implicat în supravegherea implementării proiectelor comune, pentru instituțiile de implementare, cum ar fi Î.S. „MoldAtsa”, costurile derivă din implementarea noilor sisteme tehnologice și interoperabilitatea cu rețeaua europeană cât și investițiile în modernizarea infrastructurii ATM/CNS (Communication, Navigation, Surveillance).

Pe termen scurt, proiectul poate genera **costuri de implementare și investiții suplimentare**, în special pentru furnizorul de servicii de navigație aeriană și autoritățile competente. Pe termen mediu și lung, impactul financiar este preponderent pozitiv, datorită accesului la finanțări europene, creșterii eficienței operaționale, reducerii costurilor de exploatare și integrării în rețeaua europeană de management al traficului aerian.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

-

4.4. Impactul social

Instituirea unui cadru normativ structurat privind proiectele comune ATM și guvernarea punerii în practică a SESAR contribuie la modernizarea infrastructurii de management al traficului aerian și la creșterea nivelului de siguranță și eficiență a serviciilor de navigație aeriană. Modernizarea sistematică a infrastructurii ATM, prin implementarea coordonată a funcționalităților prevăzute în Planul general european ATM, va contribui indirect la menținerea și îmbunătățirea conectivității aeriene, cu efecte pozitive asupra mobilității persoanelor și a activității economice aferente sectorului aviației civile.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Fără impact asupra datelor cu caracter personal.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Fără impact asupra echității și egalității de gen.

4.5. Impactul asupra mediului

Proiectul nu introduce măsuri directe de reglementare a protecției mediului. Cu toate acestea, implementarea coordonată a funcționalităților ATM identificate în Planul general european ATM, prin punerea în practică a proiectelor comune SESAR, poate contribui indirect la optimizarea utilizării spațiului aerian, la reducerea întârzierilor și la scurtarea rutelor de zbor. Aceste efecte operaționale pot conduce la reducerea consumului de combustibil și a emisiilor

generate de activitatea aeronautică, contribuind astfel la obiectivele mai largi de reducere a impactului de mediu al sectorului aviației.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Nu au fost identificate.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsurile normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Proiectul național constituie reglementări armonizate ale cadrului normativ european și transpune Reg. UE 409/2013. În acest sens a fost elaborat și completat Tabelul de concordanță corespunzător rigorilor Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, precum și a HG nr. 1171/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene.

5.2. Măsurile normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Ulterior aprobării proiectului și creării cadrului juridic național aferent proiectelor comune, va fi elaborat și aprobat cadrul normativ subordonat (proceduri, instrucțiuni, criterii de selectare a organismului care gestionează punerea în practică etc.) la nivelul MIDR, AAC și Î.S. MoldATSA.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative și ale Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, anunțul privind inițierea elaborării proiectului de act normativ a fost plasat pe pagina particip.gov.md, la link-ul:

<https://particip.gov.md/ro/document/stages/proiectul-hotararii-de-guvern-cu-privire-la-aprobarea-regulamentului-privind-definirea-proiectelor-c/16631> , iar setul proiectului de hotărâre va putea fi accesat în directoriul „Transparență decizională/Anunțuri privind consultările publice” și pe portalul guvernamental www.particip.gov.md după examinarea în cadrul Ședinței secretarilor generali.

Proiectul va fi consultat și avizat cu părțile interesate și implicate în conformitate cu prevederile Legii nr.100/2017 privind actele normative. Astfel, în cadrul procesului de consultare/avizare, următoarele instituții sunt vizate:

Ministerul Finanțelor,

- Ministerul Afacerilor Interne,
- Agenția Proprietății Publice (inclusiv Î.S. „MoldATSA”),
- Autoritatea Aeronautică Civilă
- Centrul de Armonizare a Legislației.

7. Concluziile expertizelor

Proiectul va fi supus prezentării către autoritățile publice responsabile pentru efectuarea expertizei de compatibilitate cu legislația UE și ulterior expertizei anticorupție și a expertizei

juridice, conform art. 34 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative. Concluziile expertizelor vor fi incluse în nota de fundamentare la proiectul actului normativ.

a) Constatările expertizei de compatibilitate

Proiectul va fi supus expertizei de compatibilitate cu legislația UE în conformitate cu prevederile art. 35 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, fiind prezentată expertiza Centrului de Armonizare a Legislației. Urmare recepționării expertizei de compatibilitate cu legislația UE, Tabelul de compatibilitate va fi ajustat, iar concluziile vor fi reflectate în Sinteza proiectului.

b) Constatările expertizei anticorupție

Proiectul va fi remis spre expertizare Centrului Național Anticorupție în conformitate cu prevederile art. 36 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

Informația privind rezultatele expertizei anticorupție urmează a fi inclusă în sinteza obiecțiilor și propunerilor/recomandărilor urmare recepționării Raportului anticorupție.

c) Constatările expertizei juridice

Proiectul va fi remis spre expertizare Ministerului Justiției conform art. 37 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

Informația privind rezultatele expertizei juridice urmează a fi inclusă în sinteza obiecțiilor și propunerilor/recomandărilor urmare recepționării Raportului de expertiză juridică.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Proiectul este un act nou, iar urmare aprobării, va fi elaborat și aprobat cadrul normativ subordonat (proceduri, instrucțiuni etc.) la nivelul MIDR și AAC.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

În contextul implementării prevederilor Anexei III la Acordul privind spațiul aerian comun dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană și statele sale membre, semnat la Bruxelles la 26 iunie 2012 (ratificat prin Legea nr.292 din 21.12.2012), transpunerea parțială a prevederilor Regulamentului de punere în aplicare (UE) nr. 409/2013 este necesară în contextul în care Republica Moldova și-a declarat interesul și angajamentul de a se integra treptat în Cerul Unic European (SES) cu toate obligațiile și drepturile care decurg din aceasta.

Pentru implementarea efectivă a prevederilor proiectului, vor fi necesare următoarele măsuri:

- elaborarea și aprobarea procedurii de selectare a organismului care gestionează punerea în practică, la nivelul MIDR;
- elaborarea și aprobarea programului de punere în practică, de către organismul care gestionează punerea în practică, în coordonare cu Eurocontrol, întreprinderea comună SESAR și autoritățile militare competente;
- identificarea și aprobarea proiectelor de implementare eligibile pentru sprijin financiar, în conformitate cu normele aplicabile;
- consolidarea capacității instituționale a AAC și Î.S. MoldATSA pentru participarea la mecanismele de monitorizare și raportare aferente proiectelor comune.

Având în vedere că prezentul act normativ urmează să intre în vigoare la data aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană, măsurile de implementare vor fi realizate ulterior aderării, în

funcție de nivelul de integrare a Republicii Moldova în mecanismele Cerului Unic European și ale programului SESAR. În acest sens, ulterior aderării, vor fi necesare:

- desemnarea sau selectarea organismului responsabil de gestionarea punerii în practică;
- elaborarea și aprobarea programului de punere în practică;
- identificarea proiectelor de implementare eligibile;
- instituirea mecanismelor de monitorizare și raportare;
- consolidarea capacităților instituționale ale autorităților și organizațiilor implicate.

Viceprim-ministru, ministru

Vladimir BOLEA